

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

(Ἐγράφετο κατὰ τὰς πρὸ τῶν Χριστουγέννων τοῦ
1906 ἡμέρας).

ΤΗΝ πραγμάτευσιν τοῦ διὰ τῆς ἀνωθεὶ κεφαλήδος δηλουμένου θέματος ἐνέπνευσεν ἡμῖν ἡ ἐποχὴ ἣν διανύσμεν καὶ καθ' ὃν προπαρασκευαζόμεται εἰς ὑπόδοσήν τῆς μεγάλης καὶ εὐτριπτάτης τῶν ἑορτῶν τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν πίστεως, τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Δόγου τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ λυτρωτοῦ καὶ Γενικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀναμφορφωτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν διάκονιαν παντὸς ὅπως δῆμπτος θέλοντος γὰρ ἐρευνῷ τὰ γεγονότα, γεννᾶται ἡ ἱδέα, καὶ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὁ πόθος ὅπως, γνωρίσῃ ποιῶν ἀγαθῶν ἐγένετο πάροχος καὶ πρόβενος τῷ κόσμῳ ἡ ἐν αὐτῷ ἐμφάνισις τοῦ Θεού· Ἀναμορφωτοῦ· Ἰησοῦ.

Καὶ ἐρωτᾷ λαπίδην πᾶσα λογική διδάσκων αὐτὸν οὐ διερευνῶσα τὴν ἀλγίθειαν. Ποία ἡτοῦ ή κατάστασις τῆς ἀνθρώπωσης καθ' ἣν ἐποχήν ἐμφανίεται ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐν τῷ κόσμῳ ἰδρύων τὴν θρησκείαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ; — Ποίαν δὲ μέρφωσιν ἔλαβεν αὐτὴν κατόπιν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐμφανείας, καὶ συνεπείχ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐπιρροής τῆς Ἐκείνου διδασκαλίας;

Ακριβῶς εἰς τὸ διπλοῦν τοῦτο ἔργημα ἔρχεται ν' ἀπαντήσῃ η̄ παρόυσα πραγματεία ἡμῶν η̄ δόσις κυριωτάτη ἔχρησμευσε τὸ πρὸ δεκαετίας ἐκδεδομένον ἱστορικὸν δοκίμιον τοῦ γάλλου A.Rastoul, «L'action Sociale de l'Eglise», καὶ η̄ις διαιρεῖται εἰς δύο μέρη.

Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει θέλει παρελάση γίπρὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀνθρωπότης ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ γίπρος μετὰ τὸν Χριστιανισμόν.

Καὶ ἐπειδὴ διμιούρουντες ἐνταῦθα περὶ καταστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἔγνοοῦμεν προδίγλως τὴν ἡθικὴν κατάστασιν αὐτῆς γῆται μὲ μιὰν λέξιν τὸν πόλιτον μόνον, δυνάμεθα γὰρ συναγάγωμεν ἄλλως τὸ θέμα τῆς πραγματείας γῆτῶν εἰς τὸν ἑτερον τοῦτον δοισμένην.

Ιστορική ἀραθεώρησις των πολιτισμού

τῶν πρὸ τοῦ Χριστοῦ πλειστερον καὶ σημαντικώτερον δρασάντων ἐν τῇ Κοινωνίᾳ ἔθνῶν (ἰδίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ρώμης) καὶ ἀντιπαραβολή αὐτοῦ πρὸς τὸν χριστιανικὸν πολιτισμό.

ΜΕΡΟΣ Αγ

•Ο πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ Πρετερός-

«Δύο (λέγει ο Βαθής κριτικός και σοφός γάλλος Chateaubriand) ήσαν τα χωριώτερα γυνώρισματα του υπραγίου Πολιτισμού και εις αυτήν ἀκέμη τὴν περ-

οδὸν τῆς μεγαλειτέρας αὐτοῦ ἐξυψώσεως, καὶ τὰ δύο
αὐτὰ γνωρίσματα ἔχει:

«ὅπολυθεῖσμὸς καὶ ἡδουλεία.»

Καὶ δὲ μὲν πολυθεῖσμὸς, οὐδὲ αὐτὸς ἀλλὰ τὸν θεῶν, ἐπεκράτει ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἔκτὸς τῆς Ιουδαίας. Ἡ δὲ δουλεία ἐπεξετείνετο ἀνὰ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ ἐν αὐτῇ ἀκέμη τῇ μονοθεῖστη Ιουδαίᾳ μὲν μόνην τὴν διαφορὰν διείπει καταπιεῖσμετρίας τοὺς ὄρους τῆς δουλείας ἐπί τὸ ηπιώτερον καὶ φιλανθρωπότερον ὁ Νόμος ὁ Μωϋσῆς.

Αλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἑστιάρεων οὕτως εἰπεῖν τῆς θρησκείας ἔκφρασιν γῆτοι ὡς πρὸς τὴν λατρείαν: « Θέλετε νῦν μάθητε (ἔρωτῷ ἔτερος διάσημως συγγραφεὺς), φεύς, ἐπίσης γάλλος, δὲ Venillot ἐν τῷ συγγράφει τοις αὐτοῖς «Βίος του Ιησοῦ Χριστοῦ» ποίᾳ γῆται γῆ λατρείαν ἢ ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ κόσμῳ, διταν εἰσῆρχε τοις αὐτοῖς διαδικασμέσι: ὡς θεοὶ ἐλαττεύεντο σοὶ φεύχαι, λερεῖς τούτων γῆταν οἱ μάγοι καὶ οἱ πνεύται τοις ἐδὲ ἀνθρώποις γῆτο τὸ σκήτρὸν καὶ ἐλεεινὸν θῆμα τὸ προστεράζενον εἰς τοὺς μαρσόν καὶ ἀνοσίους αὐτῶν διωμόν».

Καὶ πράγματι: εἰς πολὺν θρησκείαν τῶν ἀρχαίων
δὲν ἀνευρίσκομεν τὰς χονδροειδεῖς γοητείας, τὰς φεύ-
δεῖς μυντείας, τὸν φευξικόν καὶ τὰς διδελυρὰς ἀν-
θρωποθυσίας; Καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς ἀνθηρητέρας
πρωτευούσας τοῦ τότε πολιτισμοῦ, εἰς τὴς Ἀθήνας
καὶ εἰς τὴν Ρώμην, αἱ θρησκευτικᾶς ἐπιβεβηλογένειαι
ἀνθρωποθυσίαι, ἵσταν εἰς ἡμερσκίνων διάταξιν. Εἰς τὴν
Ρώμην μέλιστα δὲν ἤσταν οἱ ναοὶ τῶν θεῶν οἱ μόνοι
τέποι ὅπου ἤσταν ἑστημένα τὰ ἀνθρωποθυσιαστήρια,
ὅπως συνέδικεν ἐπὶ παραδείγματι ἐν Καρχηδόνι κα-
τὰ τὴν τότε ἐποχὴν ἡ ὥστις συνέδικε μέχρι τῶν τελεο-
ταίων ἀκέμητος χρόνων ἐν Δαχχούμει τῆς Γουηνέας. Εἰς
τὴν Ρώμην τὴν κοσμοκράτειραν Ρώμην, αὐτὸς τὸ δέκα-
τρον, αὐτὸς τὸ στάδιον τῶν ἀγώνων, εἰχον ἀναδειχθῆ^ν
εἰς ἐπίσημος ἀνθρώπων ποθυσιαστήρων αἱ στήριαι!!!
Καὶ διὰ νῦν φέρωμεν ἐν παράδειγμα ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ
ἀνωτέρῳ ἀμέσως μυημονευθέντων ἀγώνων: τις δὲν
φρίττει ἐπὶ τῇ εἰδέχεται μορφῇ τοῦ τότε κρατούντων
πολιτισμοῦ, ἀναλογούμενος ἐτι τοῦτον τοις συστάσεωις
τῶν ἀγώνων ἐν Ρώμῃ, τὴν κονίστραν τοῦ Σταδίου
ἐπότισε τὸ κίνητον 30 ἀλεκτήρων γελάζουν ἀνθεμόποιοι.

Εἰς τὸ θέατρον ἐν Ρώμῃ, αὐτὴ ή θρησκεία ἐφράσει
τὰ θύματα διὰ τοῦ ἔιρους τῶν λεγομένων γλαδιο-
φόρων ἐξ ἑνὸς, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων τῶν θηρίων ἐξ
ἄλλου. Καθ' ἔλον δὲ τὸ Ρωμαϊκὸν Κρήτος, τὸ χωρ-
αρχοῦν τέτε τοῦ κέδρου σχεδὸν σύμπαντος, ἐπιφένεις
δὲ ἵνα ἄλλως εἴπωμεν, καθ' ἀπὸν τῆς Γῆς τὸ πρόσω-
πον, ή γῆθική ἔκλυτες καὶ ή γενική διαφθορὰ συν-
πλήρου τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, φυνέουσι τὰς
ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων.

‘Η ιδέα τῆς οἰκογενείας ήτο δλως ἀγνωστος εἰς τὰ 3/4 του τόπου γνωστοῦ κόσμου. ‘Η ἀτομικότης τοῦ ἀνθρώπου, η τοσούτον ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατέπιν ἀνυψωθείσα, ἀνθρωπίνη προσωπικότης καὶ δέξια εἰς οὐδὲν τρέπεται ἐλονούσητο.

«Οἰκογενειάρχης ἐσήμαχε κύριος θηράμνων»

Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν Ἑλλάδα πάτερα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας τῶν ἡρώων καὶ τῆς ἀκολασίας, ηγουμενή ἀγάπη, η τιμὴ καὶ η πίστις η συζυγική, οὐδεμίαν εἰχον σημασίαν, λογιζόμεναι μᾶλλον ὡς μωρούς τοῦ καιροῦ καὶ χαρακτηριστικὰ ἀνοήτων καὶ ἐλαφρῶν ἀνθρώπων.

Οἱ πολυθεῖσμὸς λοιπὸν ἀφ' ἑνὸς μὲ τὰς πολλὰς μορφὰς καὶ ἐκδοχὰς τῆς θεότητος, μὲ τὴν θεοποίησιν δλῶν τῶν παθῶν (κατὰ τὸ πλεῖστον) καὶ δλῶν τῶν κακιῶν τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ πολιτισμός, μὲ δλας τὰς συληράς καὶ ἀπανθρώπους αὐτοῦ ἐκφάνσεις ησαν οἱ δύο ἰσχυρότεροι καὶ μεγαλύτεροι πόδες τοῦ τερατίστου καὶ γιγαντιάλου ἑκείνου πολύποδος ὅστις περιέβαλλε καὶ συνέπιγε σύμπαταν σχεδὸν τὴν πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνθρωπότητα.

Σκληρὸν καὶ ἀπόκριτον ἦν θρωπὸν ἀπεκαλέσαμεν τὸν πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ πολιτισμὸν καὶ τοιούτος ὄντως ἐστὶν οὗτος ὁφ' δλας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις. Καὶ μίαν μὲν ἐκ τῶν ἐκφάνσεων αὐτοῦ τούτων, τὴν δουλείαν, ήτοι τὴν πρὸς τοὺς δούλους ἀσκουμένην τότε ἀσεδῆ σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπίν, ήδη δὲ δλήγων ἀνεπτύξαμεν. Ἀλλὰ μὴ καὶ αἱ ἀλλαὶ σέμειας τοῦ τότε πολιτισμοῦ δλιγύτερον εἶδεύθεις καὶ ἀπατάσαι παρουσιάζονται: Ἐρκεῖ ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ν' ἀναφέρωμεν τὴν πρὸ τοὺς ἔχθρούς ἡττωμένους, συμπεριφορὰν τῶν νικητῶν: Τὸ νοοῦντος τοῦ Γαλάτου Βρέννου ήτο δι' δλους τοὺς νικητὰς τῆς ἐποχῆς ἑκείνης δι' γενικὸς κανόνης συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς ἡττωμένους. Ἀλλοιμονον εἰς αὐτούς! Οὐδὲν ἔλεος ἐπ' αὐτοῖς! Τόχη σκληρὰ ἀνέμενεν αὐτοὺς καὶ βασινιστήρια ἀπάνθρωπα δλως καὶ θηρωδη εἰς τὰς κείρικας τῶν νικητῶν!

Ἐτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἀνημερότητος τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀρχαιότητος προσάγομεν καὶ ταύτην, θεῖ, πάξ ξένος ἐθεωρεῖτο ἔχθρος καὶ βάρδαρος συγχρόνως, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Δατινικήν γλώσσαν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως ἐδηλοῦντο συναρμότεροι: *Iustus esthymateus* τὸν ξένον, συγχρόνως καὶ τὸν ἔχθρον.

Σημειώτεον δὲ ὅτι τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος τῆς δυσμενείας μὲν πρὸς τοὺς ἔχθρους ἐν γένει, τῆς σκληρᾶς δὲ συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς γίτωμένους τοιούτους οὐδὲ αἴσθηται τάξεις ἐξηροῦντο. Καὶ αὐταὶ αἱ γυναικεῖς αἱ ἀδύνατοι, καὶ κύτα ἔτι τὰ ἀκκα παιδία ησαν διὰ τοὺς ἀναδεικνυμένους νικητὰς ἔχθροις ἀξιοὶ αὐτηρᾶς τιμωρίας καὶ σκληρᾶς ἐκδικήσεως. Τὸ μῆσος ἀλλως τε καὶ η ἐκδίκησις ησαν τὰ κυριώτερα καυχήματα διὰ τὸν τότε λεγόμενον πεπολιτισμένον κόσμον, ἀφοῦ η ἀγάπη πρὸς τοὺς δμούς ἐν γένει, πολλῷ δὲ μᾶλλον η ἀγάπη πρὸς τοὺς ἔχθρους, ησαν ἀρχαὶ δλως ἄγρωστοι τότε, πολλῷ δισταύρων διδαχθεῖσαι καὶ καθ' ἔλον αὐτῶν τὸ πλάτος ἀναπτυχθεῖσαι καὶ ἐφαρμοσθεῖσαι ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἄλλα πρὶν ηγαντπύξαμεν διεξοδικώτερον τὰ ἀνωτέρω προταχθέντα ἃς ἀνέλθωμεν εἰς ἐποχὴν προηγηθεῖσαν τῆς Ρωμαιοκρατίας καὶ τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἃς ἐπιτεφθῶμεν τοὺς τρεῖς σπουδαιοτάτους τῶν λαῶν τῆς πρὸ τούτων ἀρχαιότητος, ητοι τοὺς Βαθυλανίους, τοὺς Πέρσας καὶ

τοὺς Αἰγυπτίους ἐν αὐτῇ τῇ ἐνδοξοτέρῃ αὐτῶν ἀκμῇ φίπτοντες ἐν βρχχύτατον βλέψιμον ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τούτων.

Καὶ πρῶτον περὶ τῶν Βαθυλανίων:

‘Η ἴστορία η ἀκριβῆς τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βαθυλανίων διέμεινεν ἐπὶ πολὺ τεθμημένη ὥμησ μετά τῶν ἐρειπίων τῆς Βαθυλανίου. Ἐκ δὲ τῶν περισσότερων τῶν Βαθυλανίων η λαμπροτάτη ἐξήγετο ἵδεα περὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ἀφ' ὅτου ὅμως η ἀληθῆς ἴστορία τοῦ Βαθυλανίους Κράτους ηρέστοι συντιθεμένη καὶ ἐξηγουμένη ἐκ τῶν ἀσυριακῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων πλίνθων καὶ ἄλλων ὥλων, ἐκτοτε ἐλήφθη ἡ πρεματική ἵδεα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βαθυλανίων, ὡς πολιτισμοῦ εὐμοιρούντος μὲν ἴνανοῦ μεγαλείου ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἀμετόχου συγχρόνως σκληρότητος καὶ ἀκολασίας.

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ἔτι αὐτὴ αὕτη η ἀκολασία ητο τὸ πρώτιστον στοιχεῖον καὶ τὸ κυριώτατον γνώσιμα δλῶν τῶν πολιτισμῶν τῆς ἀρχαιότητος. Πᾶς δὲ λαὸς παρὰ τῷ διποιῷ ἐπικρατεῖσιν ἡδη ἀκόλαστα δὲν δύναται νὰ ἡγεῖται εἰμὴ λαὸς σκληρός. Τοῦτο εἰναι κανὼν ἀνευ ἐξαρτεσίας τὸν δρόοντος ἐπιθέσιοι καὶ κατακυροῦ η ἴστορία αὐτὴ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Άλλα καὶ τῶν Περσῶν ὁ πολιτισμός, προσλαβῶν ἐκ τῆς ἴστορίας τὰ ἀληθῆ αὐτοῦ χρώματα, παρουσιάζεται ὡς καὶ οἱ ἀλλοὶ σύγχρονοι ἀρχαιότεροι η μεταγενέστεροι αὐτοῦ πολιτισμοί, ὥμησις καὶ ἀπατοίσος.

Καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν τὸ ἀξιον ἵδεατέρχει μνείας πρωσιάζει ἐπὶ τοῦ θέματος ὥμησης η ἐξηγριωμένη ἴστορία τοῦ Περσικοῦ Κράτους, μετάγομεν τὸν λόγον, ἐκτενέστερον πως εἰς τοὺς Αἰγυπτίους:

‘Ο πολιτισμὸς τῶν Αἰγυπτίων δημολογουμένων εἰναι εἰς τῶν λαμπροτέρων καὶ διποιότητος εὐγενεστέρων πολιτισμῶν τῆς ἀρχαιότητος.

‘Ο λαὸς δι Αἰγυπτιακὸς ητο λαὸς προσδευτικός, παρὰ πάντων τῶν συγχρόνων καὶ παρ' αὐτῶν ἔτι τῶν Ἑλλήνων προσηκόντως ἐκτιμηθεῖς. Οἱ μέγιστοι τῶν ψλοσφρῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ηλέκτωνος μη ἐξαρισμένου, δὲν ἀπέκρυπτον ἀλλὰ μᾶλλον ἐκκυῶντο ἔτι ησαν μεμυημένους τῆς ἐπιτεμήμης τῶν ιερέων τῆς Αἰγύπτου, ἐπιτεμήμης τοσοῦτον ἐξυμησθεῖσης ὥπερ σωφῶν. Ίστορικῶν καὶ ποιητῶν, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.

Παραδέτομεν ὡδε, προσείρως παραλαμβάνοντες παρὰ τινος τῶν ἐπισήμωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων τῆς νεωτέρων Γαλλίας, ἐν ἀξιόλογον ἐγκώμιον τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ:

«Οἱ Αἰγύπτιοι (λέγει δι περίφημος Bossuet) εἰναι οἱ πρῶτοι οἱ δρόοι ηγενώρισαν καὶ ἐφήρμοσαν τοὺς σοφιστέρους κανόνας ἐν τῇ διδαχήσει τοῦ Κράτους ο αὐτῶν. Τὸ σοφαρὸν καὶ βαθύνουν τοῦτο ἔθνος πρῶτον ἔθνη τὴν οἵσσιν τῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς ητοις ο εἰναι: Τὸ διευκολύνει τὰ μέσα τοῦ βίου καὶ καθιερώσι τὸν τοὺς λαῶν οὐδεμίαν τούτων τούτων ἀρχαιότητος, ητοι τοὺς Βαθυλανίους, τοὺς Πέρσας καὶ λίας ἐκαλλιέργησαν. Πρωτίστην δὲ κατείχε παρ

» αὐτοῖς θέσιν ἡ ἀρετὴ τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἀνέκαθεν
» οἱ Αἰγύπτιοι ἐθεωρήθησαν παρὰ πάντων εἰ γε
» μονέστεροι τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο δὲ εἶναι
» τρανὴ ἀπόδειξις τοῦ δτι ἥσαν καὶ οἱ κοινωνι-
» κώτεροι».

(ἔπειται συνέχεια)

Αρχιμ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ΓΙΑΝΑΓΚΑΣ

ΑΥΤΟ ΤΛΕΞΙΔΙΑ

~~~~~

 ημερώματα. . . . Τὸ ἀτμόπλοιόν μας κουρασμένον ἀπὸ τὸν μακρυνὸν δρόμον του τὸν ὅποιον οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διέκοψε, παραπλέει ἥδη μὲ τὴν συνήθη τῶν 10 μιλίων ταχύτητα τὰ εὖμορφα παράλια τοῦ Μακροχωρέου καὶ τοῦ 'Αγίου Στεφάνου. Μία ἐλαφρὰ ἀνεπαίσθητος δρόσος ἐπικάθηται ἐφ' ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μέχρι τῶν κηρωτῶν ἐπικαλυμμάτων τῶν σωσιδίων λέμβων μέχρι τῶν κλιμάκων, καὶ τῶν δρυφάκτων μας μέχρι τῶν ἐπιμήλων τῶν ιστῶν μας τοῦ πρωραίου φέροντος τὴν κιτρίνην τοῦ ὑγειονομένου σημαίαν. Ἀσθμαίνουσα ἡ ἀτμομηχανὴ ἔξακολουθεῖ τὴν τακτικὴν λειτουργίαν τῆς· ἡ ἐλιξ μεθ' ὄφρης πλήγτει τὰ ἡρεμοῦντα ὡς ἐκ τῆς πρωΐης γαλήνης ὅδατα τῆς Προποντίδος ἐνῷ ἡ πρωρὰ λευκοὺς ἀφροὺς σκορπίζει σχίζουσα γοργῶς τὰς κοιμωμένας ἔκτάσεις τοῦ γαλανοῦ πόντου. . . .

"Ολοι οι ἐπιβάται εἶνε ἥδη ἔξυπνοι καὶ περιθιασάζουν εἰς τὸ κατάστρωμα. "Ολων τὴν καρδίαν σφίγγει, είμαι θέβαιος, τὸ ίδιον αἰσθημα. 'Ανυπομονοῦμεν ν' ἀγκυροθελγίσωμεν εἰς τὴν Κων/νούπολιν.

Αἱ τριάκοντα ώραι ἀς ἐδαπανήσαμεν διὰ νὰ φθάσωμεν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ Κερατίου δὲν ἔχουν καμμίαν σημασίαν καὶ ἡμεῖς ἀνυπομονοῦμεν διὰ τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν πάροδον τῆς ὅποιας θ' ἀντικρίσωμεν τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ. . . .

**

Φύσις ζηλότυπος ἡ προνομοιούχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως φύσις. Τί κρῖμα!.. Μία ὁμίχλη καλύπτει ἐνώπιόν μας τὸν εὖμορφον ἔρι-

ζοντα. Μόλις ως ἐν ἀπόπτῳ διακρίνονται δεξιά μας αἱ γραφικαὶ Πριγκηπόνησοι, καὶ ἀριστερὰ ἄθροισμα σπιτιῶν χαριτωμένων, τὰ εὐρωπαϊκὰ τῆς Προποντίδος προάστεια. Καὶ εἰς τὸ δέκατος ὁ εὔμορφος καὶ ἀπαλὸς πέπλος τῆς Πρωΐης Κωνσταντινουπολίτικης ὁμίχλης. . . .

'Ολίγον ἀκόμη. . . . ἡ ὁμίχλη ἐκεῖ ὑψηλὰ ἀρχίζει νὰ διαλύεται. . . . ἡ χρυσωμένη κορυφὴ ἐνὸς τεμένους προσέβαλλει ὡς ἀστρον λυκαυγοῦς μέσω τῶν πρωΐων νεφῶν. Αἱ πρῶται χρυσαὶ ἀκτῖνες τοῦ μαχευμένου ἥλιου τῶν 'Ανατολῶν σχίζουν τὸν πέπλον τῆς ὁμίχλης. . . . "Ανωθεν τῶν κεφαλῶν μας ὁ οὐρανὸς γίνεται δόλογάλανος τώρα. 'Ο νγρὸς ἡμιδιαφανὴς πέπλος δὲν κρύπτει εἰμὴ τὴν ἐμπροσθέν μας θέαν. . . . Τρεῖς ἀλλεπάλληλοι κτύποι τοῦ κωδωνίσκου τῆς γεφύρας ἡ φωνὴ τοῦ Πλοιάρχου διατάσσουσα.

— Προσσχή! . . . ἐμπρὸς ἡρέμα. . . εἴμεθα ἐνώπιον τοῦ Σαραϊ Μπουρνοῦ καὶ ἀναπλέομεν τὸν Βόσπορον λόγω τῶν ῥευμάτων. . . .

‘Απλοῦς μιμητὴς τοῦ De Amicis θὰ γίνω, περιγράφων δ, τι καὶ ἐγὼ τώρα αἰσθάνομα. . . .

**

‘Η ἐλαφρὰ χνοώδης ὁμίχλη ἔξαφανίζεται.... 'Ιδού τὸ πρῶτο βαπτάκι τῶν νησιῶν. . . ίδου τὸ ἄλλο τοῦ Καδίκιοϋ, ίδού τὸ τρίτον τοῦ Χαϊδάρ-πασᾶ. Καὶ ὁ καλύπτων τὴν Κωνσταντινούπολιν πέπλος τοῦ αἰλιθερίου νέφους διαλύεται· ἀπαστράπτουν τώρα τὰ ὀλόχρυσα τῆς Σταμπούλ τεμένη καὶ προσπίπτουσαι αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου ἐπὶ τὴν μόλις ἀφυπνιζομένην πόλιν χρυσίουν τὰ παράθυρα τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν τῆς ἐπταλόφου καὶ θωπεύουν τὸν σγκον τοῦ 'Ενετικοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ. Καὶ ἀνοίγεται ἀτελεύτητον τὸ μοναδικὸν τῆς 'Ανατολῆς πανόραμα, ἡ γογτεύουσα Κωνσταντινούπολις μὲ τὸν πλοῦτον τῶν ἀπειραρίθμων οἰκοδομῶν τῆς, μὲ τὸ καλλος φύσεως ὀργώσης, μὲ τὴν κίνησιν διεθνοῦς λιμένος, μὲ τὴν ἐπιβλητικότητα ἢν τῇ προσδίδει τὸ ἐν ἐκατομβύριον τῶν πολυγλώσσων κατοίκων τῆς συγχρόνου αὐτῆς Βασέλ. Καὶ ἡ ζωὴ ὀργώσα ἐκχύνεται τώρα ἀπὸ τῶν κέντρων τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Σιρκετζῆ καὶ διοχετεύεται εἰς τὰ ταχύπλοα τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος σκάφη, τὰ ὅποια ἀκούραστα διασχίζουν τὰ κυανὰ τοῦ Βοσπόρου κέλευθα, κυκλοφορεῦντα τῆς ζωῆς τὸ δράζον αἷμα ἀνὰ τὰς